

GALANTERIA SKÓRZANA SUROWCÓW ZASTĘPUJĄCYCH SKÓRĘ	NORMA BRANŻOWA	BN-78
	Kaletnictwo Nazwy i określenia	8500-01
		Zamiast BN-69/8500-01
		Grupa katalogowa XI 50

PRZEDMOWA

W normie zrezygnowano z podziału wyrobów na kaletnicze i rymarskie ze względu na zachodzący w tej branży postęp techniczny, wprowadzenie mechanizacji

produkcji kosztem eliminowania pracy ręcznej oraz brak możliwości określenia wyraźnej granicy oddzielającej kaletnictwo osobistego użytku od rymarstwa.

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy są nazwy i określenia z zakresu kaletnictwa, ze skór i materiałów zastępujących skórę, z wyjątkiem wyrobów rymarskich gospodarskich wg SWW 2277.

1.2. Zakres stosowania normy. Postanowienia normy należy stosować przy nadawaniu nazw własnych wyrobów lub ich części składowych przyrządom, narzędziom i maszynom oraz czynnościom technicznego wytwarzania w dokumentacji technicznej, dokumentacji obrotu towarowego i materiałowego zewnętrznego i wewnętrznego, publikacjom itp.

2. NAZWY I OKREŚLENIA

2.1. Wyroby

(2.1.1) apteczka samochodowa PCK — pojemnik ze skóry lub tkaniny przeznaczony do przechowywania niezbędnych środków opatrunkowych i leków w czasie podróży.

(2.1.2) chlebak — torba z tkaniny z klapą zamkniętą na sprzączkę, noszona na regulowanym pasku nośnym.

(2.1.3) futerał — wyrób w różnych wymiarach i kształtach, różnych rozwiązaniach konstrukcyjnych, ochraniający przechowywany lub noszony w nim wyrób, przeznaczony do takich przedmiotów jak: pistolety, aparaty fotograficzne, instrumenty muzyczne, radioodbiorniki, okulary, lornetki itp.

(2.1.4) kaganiec — zestaw połączonych ze sobą w kształcie pyska zwierzęcia pasków lub drutów stanowiący ochronę przed ukąszeniem.

(2.1.5) kosmetyczka — przedmiot osobistego użytku kobiety wykonany z ozdobnych tkanin lub

mas plastycznych o kształcie małej torebki, przeznaczony do przechowywania podręcznych kosmetyków.

(2.1.6) ładownica — futerał ze skóry lub tkaniny o konstrukcji sztywnej lub nieusztynwionej, przeznaczony do umocowania naboju, przypinany do pasa głównego.

(2.1.7) mapnik — rodzaj małej składanej teczki o kształcie prostokąta z okienkami z celofanu przystosowany do noszenia map.

(2.1.8.) nesesor — podręczna mała walizka torba, torebka o konstrukcji sztywnej, półsztywnej lub miękkiej o różnych sposobach zamykania i kształtu, wewnątrz zaopatrzona w uchwyty lub pojemniki przeznaczone do umocowywania zestawów przechowywanych przedmiotów np. przybiorów toaletowych, turystycznych i innych.

(2.1.9) obroża — pasek zapinany na karku zwierzęcia zaopatrzonego w półkółko metalowe, do którego przyczepia się smycz.

(2.1.10) papierośnica — wyrób służący do podręcznego przechowywania papierosów.

(2.1.11) pasek — wyrób o kształcie taśmy zapinany w różny sposób, pojedynczy lub z podszewką o charakterze funkcjonalnym lub ozdobnym:

— **pasek do spodni** — wyrób ze sprzączką zwykłą lub ozdobną służący do utrzymywania spodni w talii,

— **pasek damski** — wyrób o różnych szerokościach, kształtach i wykończeniu, zależnych od kierunku mody, różnych sposobach zapinania, stanowiący przybranie odzieży.

(2.1.12) pasek do zegarka — wyrób o różnych rozwiązaniach wzorniczych i sposobach spinania, przeznaczony do umocowania zegarka:

— **z podkładką** — dwuczęściowy składający się z dwóch elementów, z których szerszy oddziela

Zgłoszona przez Krajowy Związek Spółdzielni Przemysłu Skórzanego ASKO

Ustanowiona przez Prezesa Zarządu Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy z dnia 15 lutego 1978 r. jako norma obowiązująca od dnia 1 października 1978 r. (Dz. Norm. i Miar nr 8/1978 poz. 39)

zegarek od ręki, a węższy jest przewleczony przez część szerszą i uchwyty zegarka,

— **dwuczęściowy** — składający się z dwóch elementów przypinanych jednymi końcami do uchwytów zegarka, spinany sprzączką,

— z **przesuwką** — składający się z luźnej szerszej części, do której przylega zegarek i węższej przewleczonej przez szerszą oraz uchwyty zegarka.

(2.1.13) **pas główny mundurowy** — wyrób zapinany w talii na sprzączkę na mundurze umożliwiający między innymi noszenie oporządzenia użytkownika itp.; może być zaopatrzony w dodatkowe wąskie paski przechodzące przez ramiona użytkownika od tyłu ku przodowi, zapinane na przodzie sprzączkami (pas główny z szelkami).

(2.1.14) **pas myśliwski** — szeroki pas z naszytymi uchwytami lub kieszonkami na naboje do broni myśliwskiej.

(2.1.15) **pas bezpieczeństwa** — szeroki pas z uchwytami do linki zabezpieczający pracującego na dużej wysokości.

(2.1.16) **pas samochodowy** — ochronny pas zaopatrzony w klamry i uchwyty zapewniający bezpieczeństwo jadącego.

(2.1.17) **pas strażacki** — pas z tkaniny parcianej z naszywami ze skóry, spinany na sprzączki, przeznaczony do noszenia strażackiego ekwipunku.

(2.1.18) **paski bagażowe** — dwa paski ze skóry lub tkaniny przewlezione przez pętlę rączki nośnej, służące do umocowania i przenoszenia pakunków.

(2.1.19) **pasek nośny** — pasek zapinany na sprzączkę, przymocowany do wyrobu, stanowiący jego uchwyt do noszenia.

(2.1.20) **pasek do czapki** — wąski pasek ze sprzączką umożliwiającą regulowanie jego długości, przymocowany końcami do boków czapki.

(2.1.21) **pejcz** — smycz spleciona lub zszyta z kilku pasków skóry, służąca głównie jako bicz.

(2.1.22) **piórnik szkolny** — pojemnik zapinany na zatrzaski lub zamek błyskawiczny, z umieszczonymi wewnątrz uchwytami umożliwiającymi przymocowanie i przechowywanie przyborów piśmiennych ucznia.

(2.1.23) **plecak** — miękki worek mający górny otwór ściągany trokiem, zamykany klapą i paskiem ze sprzączką, mający na zewnętrznej stronie korpusu naszyte kieszenie z klapkami, noszony na plecach na regulowanych paskach nośnych.

(2.1.24) **pochwka** — odmiana osłony służąca jako ochrona na drobne przedmioty osobiste, jak scyzoryk, zapalniczka, długopis itp.

(2.1.25) **pochwka na toporek strażacki** — osłona ochraniająca ostrze strażackiego toporka.

(2.1.26) **pokrowiec** — okrywa z tkaniny często lamowana skórą lub surowcem zastępującym skórę, nakładana na przedmiot dla jego ochrony przed zanieczyszczeniami lub uszkodzeniami, np. osłona

do instrumentów muzycznych:

— **pokrowiec na butelkę** — osłona wykonana i uformowana na butelce,

— **pokrowiec na piłkę** — osłona przeznaczona do przenoszenia kilku piłek jednorazowo.

(2.1.27) **portfel** — przedmiot osobistego użytku o kształcie prostokąta lub kwadratu, z wewnętrznymi przegrodami i kieszonkami, służący do przechowywania banknotów i dokumentów:

— **dwuskrzydłowy**, którego korpus składa się z dwóch złożonych elementów o jednym miejscu ich załamania,

— **trzykrzydłowy**, którego korpus składa się z trzech złożonych elementów o dwóch miejscach ich załamania,

— z **mieszkami** — wyrób dwu- lub trzykrzydłowy o harmonijkowato uformowanych bocznych, umożliwiających zwiększenie jego pojemności,

— z **klapką** — wyrób dwu- lub trzykrzydłowy zapinany zewnętrzną klapką.

(2.1.28) **okładka** — sztywny lub miękki rodzaj portfela przeznaczony do przechowywania dowodu osobistego, legitymacji, książki itp.

(2.1.29) **portmonetka** — wyrób o różnych kształtach i rozwiązaniach konstrukcyjnych i plastycznych zamykany na zatrzask, klips, zamek ramkowy itp., służący do przechowywania bilonu i banknotów, np. podkówka, portmonetka dwustronna, z portfelem, z mieszkami.

(2.1.30) **ramka** — wyrób o kształcie prostokąta o konstrukcji prostej lub ozdobnej z okienkami z celofanu lub bez okienek, w których umieszcza się fotografię, wizytówkę itp.

(2.1.31) **sakwy** — duże połączone torby z klapkami zapinanymi na sprzączki, przeznaczone do przewożenia przedmiotów w czasie podróży, przytwierdzane do elementów uprząży lub pojazdów.

(2.1.32) **sakiewka** — rodzaj portmonetki o konstrukcji miękkiej, zawieszona na troku, noszona na szyi lub u pasa.

(2.1.33) **smycz** — rzemień ze skóry służący do prowadzenia psa, zakończony karabińczykiem stanowiącym uchwyt z obrożą.

(2.1.34) **śniadaniówka** — rodzaj małej torebki lub pojemnika z tkaniny tektury itp. przeznaczony do przenoszenia śniadania.

(2.1.35) **szelki ze skóry lub tkaniny**

— **dla dziecka** — zestaw połączonych pasków przyczepiony do obu krawędzi wózka nakładany dziecku i chroniący je przed upadkiem,

— **dla psa** — zestaw pasków połączonych w sposób zastępujący obrożę,

— **dla psa przewodnika niewidomych** — zestaw pasków złączonych z kabłąkiem stanowiącym uchwyt zastępujący smycz, którego trzyma się ociemniały.

(2.1.36) **szpicruta** — spleciony na elastycznym szkielecie, zwężający się stopniowo bicz, zakończony pętlą zakładaną na rękę.

(2.1.37) **teczka** — wyrób kształtu płaskiego o różnych rozwiązaniach konstrukcyjnych i wzorniczych o jednym lub kilku miechach, przeważnie o kształcie prostokąta, z uchwytem lub bez uchwyty, o różnych sposobach zapinania, przystosowany do przenoszenia przedmiotów osobistego użytku:

a) **teczka ramkowa**, której górna część zamykająca skonstruowana jest jako metalowa obciążająca ramka zachodząca na siebie, przymocowana do korpusu.

b) **teczki z klapą**

— „amerykanka” — przedmiot o jednym lub kilku uformowanych miechach z pojedynczym paskiem okalającym jej korpus, zapinanym na sprzączkę, mający na zewnętrznej ścianie korpusu nałożone kieszenie i dwa zamki,

— „biurowa” — wyrób o jednym lub dwóch miechach bez kieszeni, z jedną lub dwoma kieszeniami na zewnętrznej stronie korpusu zamykany na jeden lub dwa zamki, przeznaczony do przenoszenia przedmiotów związanych z pracą biurową,

— **szkolna** — wyrób o jednym lub dwóch miechach bez kieszeni, jedną lub dwoma kieszeniami na zewnętrznej stronie korpusu, zapinany na jeden lub dwa zamki, o wymiarach zgodnych z wymaganiami zaleconymi przez Ministerstwo Oświaty i Wychowania, przystosowany do przenoszenia pomocy szkolnych ucznia:

c) **teczka-tornister** — wyrób przeznaczony do przenoszenia pomocy szkolnych ucznia, przystosowany do noszenia na regulowanych paskach nośnych o wymiarach i rozstawie zgodnym z wymaganiami Ministerstwa Oświaty i Wychowania,

d) **teczka podróżna** — wyrób o harmonijkowato uformowanych bokach i dnie, umożliwiający powiększenie jego pojemności, służący do przenoszenia i przewożenia przedmiotów niezbędnych podróżującemu,

e) **teczka z zamkiem błyskawicznym** — „aktówka” — przedmiot do przenoszenia akt z uchwytem lub bez, zamykany przeważnie zamkiem błyskawicznym,

f) „**dyplomątka**” — wyrób zaopatrzonej w kieszeń i przegrody wewnętrzne, przeznaczony na akta,

g) **raportówka** — mała prostokątna teczka, której przednią część korpusu stanowi długa klapa zamykana paskiem przewlekany przez metalową wsuwkę noszona na regulowanym pasku nośnym.

(2.1.38) **torebka damska** — wyrób o różnych rozwiązaniach konstrukcyjnych i wzorniczych wielkościach i kształtach, mających różne rodzaje zapięć, przeznaczony do przechowywania i noszenia poza domem przedmiotów niezbędnych kobiecie:

— **wizytowa** — wyrób przeznaczony do okolicznościowego przechowywania drobnych przedmiotów i kosmetyków koniecznych w czasie składania wizyt,

— **balowa** — wyrób o małych wymiarach wykonany ze szlachetnych skór, mas plastycznych i tkanin najczęściej zdobiony biżuterią lub ozdobnym haftem,

— **plażowa** — wyrób wykonany najczęściej z tworzyw sztucznych lub tkanin powlekanych wodoodpornych gładkich lub wzorzystych, przeznaczony do przechowywania i przenoszenia wszelkich przedmiotów użytku osobistego na plaży,

— **młodzieżowa** — najczęściej o charakterze sportowym, z paskiem do noszenia na ramieniu.

(2.1.39) **torba** — pojemnik dużych rozmiarów, o konstrukcji miękkiej lub usztywnionej, o różnych rozwiązaniach technologicznych, przeznaczony do noszenia przedmiotów zależnie od ich przeznaczenia; torby dzieli się na: podrózne, gospodarcze, sportowe, turystyczne, szkolne i torby zawodowe; torba zawodowa — wyrób ze skóry lub tkaniny, przeważnie o konstrukcji miękkiej lub częściowo usztywnionej, różnych rozwiązaniach konstrukcyjnych i sposobach zapinania, przeznaczony do przechowywania i przenoszenia różnych zestawów narzędziowych i przedmiotów służących do wykonywania czynności związanych z pracą zawodową, najczęściej noszona na regulowanym pasku, np. konduktorska, lekarska, myśliwska, sanitarna, dla listonoszy itp.

(2.1.40) **tornister** — wyrób o kształcie prostopadłościąnu, ze skóry lub brezentu, częściowo usztywniony lub sztywny, z dużą klapą na zewnętrznej stronie korpusu zapinaną na sprzączki, czasami zaopatrzonej w uchwyty lub dodatkowe kieszonki, noszony na plecach na szerokich nośnych regulowanych paskach, przeznaczony do przechowywania lub przenoszenia przedmiotów osobistych wojskowego, turysty itp.

(2.1.41) **tornister szkolny** — pojemnik o kształcie teczki miękkiej o wymiarach i konstrukcji przystosowanych do przenoszenia podręczników i pomocy szkolnych przez uczniów niższych klas szkół podstawowych, zaopatrzonej w dwa paski nośne o regulowanej długości.

(2.1.42) **troki do tornistra** — paski skórzane lub parciane zakończone sprzączkami, przystosowane do umocowania do tornistra zwiniętego płaszcza, koca itp.

(2.1.43) **troki na ptactwo** — dowolna ilość połączonych jednymi końcami rzemieni lub wąskich pasków zakończonych pętlami przeznaczonymi do przywiązania upolowanego ptactwa.

(2.1.44) **waliza** — wyrób o kształcie prostopadłościąnu wykonany ze skóry, tektury lub innych materiałów zastępujących skórę, o konstrukcji sztywnej, półsztywnej lub miękkiej, służący do przechowywania i przenoszenia przedmiotów osobistych.

wywania, przenoszenia i przewożenia przedmiotów w czasie podróży:

a) **waliza sztywna** — wyrób cały usztywniony za pomocą materiałów sztywnych, jak tektury, tworzywa sztuczne, sklejka, często wzmacniany ramkami z drewna lub metalu, mający jeden lub dwa zamki walizkowe,

b) **waliza półsztywna** — wyrób usztywniony na obwodzie (na ramce),

c) **waliza miękka** — wyrób, w którym usztywniona jest tylko górna część korpusu (szyjka) wzmacniająca uchwyt, najczęściej zamykana na zamek błyskawiczny,

d) **waliza z miechami** — wyrób mający skonstruowane w obwodzie fałdy umożliwiające dodatkowe powiększenie pojemności walizy,

e) **waliza dobowa** — wyrób o małym rozmiarze, o kształcie prostopadłościanu, sztywny lub częściowo usztywniony, zaopatrzony najczęściej w zamki zatrzaskowe, przydatny w czasie podróży trwających do 24 godz.,

f) **waliza lotnicza** — wyrób wykonany z lekkich surowców, którego wymiary i waga powinny odpowiadać wymogom obowiązującym w transporcie lotniczym,

g) **waliza-kufer** — wyrób o dużym rozmiarze usztywniony drewnianym lub metalowym szkieletem obciągniętym skórą lub tkaniną, mający dwa boczne uchwyty służące do przenoszenia, przeznaczony do częściowego lub stałego przechowywania odzieży lub bielizny itp.,

h) **waliza-szafa** — duża usztywniona waliza ze skóry lub tkaniny, z wieszakami, służąca do przechowywania odzieży w czasie podróży,

i) **waliza zawodowa** — wyrób ze skóry lub z tkaniny z wyposażeniem lub bez wyposażenia, przeznaczona do przechowywania, przenoszenia i przewożenia różnych zestawów narzędzi lub innych przedmiotów niezbędnych do wykonywania czynności zawodowych.

(2.1.45) **worek podróżny** — wyrób w górnej części ściągany trokiem, z uchwytemi do noszenia na ramieniu lub w rękę.

(2.1.46) **żabka** — pochewka lub uchwyt ze skóry, służąca do umocowania różnych przedmiotów, np. bagnetu, toporka strażackiego, łopatki żołnierskiej itp.

(2.1.47) **wyłożenie hełmu** — poduszki skórzane izolujące głowę od bezpośredniego nacisku hełmu, spełniające rolę amortyzatora.

2.2. Części składowe wyrobów

(2.2.1) **biza** — wypustka z igielitu lub innego materiału, wszyta na krawędzi wyrobu.

(2.2.2) **bodno** — boczna i dolna część wyrobu (nie dotyczy to wierzchu i spodu walizy itp.).

(2.2.3) **bok** — boczna składowa część wyrobu.

(2.2.4) **dno** — dolna część składowa wyrobu stanowiąca jego element wewnętrzny.

(2.2.5) **fałda** — bok wyrobu złożony harmonijkowato wzdłuż.

(2.2.6) **grzbiet** — górna część wyrobu lub linia załamania (zgięcia) klapy.

(2.2.7) **kapel** — pasek przymocowany do wyrobu, przytrzymujący półkółko.

(2.2.8) **kieszka wewnętrzna** — kieszka przyszyta do wewnętrznej ścianki wyrobu, stanowiąca schowek.

(2.2.9) **kieszka zewnętrzna** — kieszka naszyta na zewnętrznej ściance korpusu.

(2.2.10) **klapa** — część składowa wyrobu zamykająca dostęp do jego wnętrza.

(2.2.11) **korpus** — główna część składowa wyrobu obejmująca ściankę przednią i tylną, boki oraz dno wyrobu.

(2.2.12) **lamówka** — pasek (lub taśma) załamany wzdłuż długości, obejmujący brzeg części składowej wyrobu i przyszyty do niego jako wzmocnienie lub ozdoba.

(2.2.13) **lamówka zwykła** — lamówka wykonana z paska złożonego wzdłuż jego długości, przyszyta obu brzegami do lamowanych krawędzi wyrobu.

(2.2.14) **lamówka zawijana (francuska)** — lamówka wykonana przez przyszycie paska jednym jego brzegiem do krawędzi lamowanego wyrobu, a po wywinieciu go przyszyta do wyrobu drugim brzegiem.

(2.2.15) **listek (coperek)** — mały paseczek przymocowany jednym końcem do wyrobu, służący jako uchwyt przy otwieraniu zamka lub odciążaniu odchylonej części wyrobu.

(2.2.16) **pas boczny** — boczna zewnętrzna część składowa walizy, nesesera itp.

(2.2.17) **pas przedni** — przednia wewnętrzna część składowa walizy, nesesera itp.

(2.2.18) **pas tylny** — tylna zewnętrzna część składowa walizy, nesesera itp.

(2.2.19) **przegroda** — część składowa wyrobu dzieląca jego wnętrze na oddzielne przedziały.

(2.2.20) **przepust** — pasek na wzór wsuwki przyszyty lub przynitowany końcami do ścianki wyrobu, służący do przewlekania pasa lub paska.

(2.2.21) **przesuwka** — wąski pasek złączony trwale na końcach, nałożony na pas służący do przewlekania jego końcówki po zapięciu na sprzączkę.

(2.2.22) **podklapa** — podszewka klapy

(2.2.23) **przytrzymywacz** — pasek lub zawias metalowy łączący wewnątrz krawędzie wierzchu i spodu walizy, przytrzymujący wieko.

(2.2.24) **rączka** — uchwyt o różnych kształtach, służący do trzymania i noszenia wyrobu.

(2.2.25) **spód** — dolna zewnętrzna część wyrobu, stykająca się całą powierzchnią z płaszczyzną podłoża.

(2.2.26) **ścianka przednia** — przednia część składowa korpusu wyrobu.

(2.2.27) **ścianka tylna** — tylna część składowa korpusu wyrobu.

(2.2.28) **szarnier** — część składowa walizy, łącząca wieko ze spodem, zastępująca zawiasy.

(2.2.29) **szyjka** — część składowa walizy, nesesera itp. wystająca od wewnątrz ponad poziom górnej krawędzi spodu, na którą nakłada się wieko w trakcie zamykania wyrobu.

(2.2.30) **usztywnienia** — materiały usztywniające cały korpus wyrobu lub niektóre jego elementy składowe (z tektury, sklejk itp.).

(2.2.31) **wieko** — górna ruchoma część walizy nakrywająca spód.

(2.2.32) **wkład (dusza)** — materiał wypełniający wnętrze rączki.

(2.2.33) **wsuwka** — wąski pasek wszyty końcami do pasa na stałe w miejscu przymocowania sprzączki, służący do przewlekania końcówki pasa po zapięciu.

(2.2.34) **wykrój** — część składowa wyrobu, wykrojona lub wycięta ze skóry, tkaniny lub innego materiału zastępującego skórę, nie poddana jeszcze obróbce technologicznej.

(2.2.35) **zatyczka** — usztywniony pasek przymocowany jednym końcem do kłapy wyrobu, którym zamyka ją po przełożeniu przez wsuwkę.

2.3. Dodatki kaletnicze

(2.3.1) **antabka** — metalowy uchwyt półkółka przymocowany do wyrobu.

(2.3.2) **krażek-oczko** — krażek z metalu lub z innego materiału, służący jako wzmocnienie otworów wyciętych w elemencie wyrobu.

(2.3.3) **kłamra** — rodzaj sprzączki najczęściej metalowej o różnej konstrukcji i kształtach, bez trzpienia, spinającej końce pasa.

(2.3.4) **kółko** — krażek z drutu z końcami spawanymi lub zetkniętymi ze sobą.

(2.3.5) **półkółko** — ramka z drutu o kształcie półkola zamkniętego średnicą spawaną lub końcami zetkniętymi ze sobą, służąca do przymocowania rączki przy wyrobie itp.

(2.3.6) **krawężnik** — listwa z metalu, fibry lub innego trwałego materiału, zabezpieczająca krawędzie wyrobu (np. walizy, kufra i in.) przed uszkodzeniami.

(2.3.7) **narożnik** — nakładka z metalu, fibry lub tworzywa sztucznego, chroniąca naroża wyrobu przed uszkodzeniami.

(2.3.8) **nit** — gwóźdź z metalu o tępym zaostrowym lub rozciętym trzonie, stosowany w produkcji galanterii kaletniczej do łączenia w sposób trwały części składowych wyrobu lub spełniający funkcję ochronną albo zdobną:

a) nit rozdwaniany — łączący elementy wyrobu po rozgięciu obu rozdwojonych części,

b) nit ozdobny — z ozdobną główką używany jako wzmocnienie i ozdoba wyrobu.

(2.3.9) **podkładka nitu** — cienki metalowy krążek, nakładany na trzpień nitu w celu wzmocnienia nitowania.

(2.3.10) **pukiel** — gwóźdź z dużą wypukłą główką o rozdwanianym i rozginanym trzonie, chroniący spód wyrobu przed uszkodzeniami.

(2.3.11) **ramka** — prostokąt z drutu o końcach trwale połączonych lub zetkniętych ze sobą.

(2.3.12) **sprzączka** — ramka z metalu różnego kształtu, stanowiąca składowy element paska:

a) **sprzączka pojedyncza** — sprzączka, na której bok nałożony jest jeden trzpień,

b) **sprzączka podwójna** — mająca poprzeczkę z nałożonym jednym lub dwoma trzpieniami,

c) **sprzączka z rolką** — sprzączka, na której ramieniu nałożona jest rolka ułatwiająca przeciąganie pasa.

(2.3.13) **szkielet** — metalowa lub drewniana ramka stanowiąca konstrukcyjne wzmocnienie walizy, nesesera itp.

(2.3.14) **strzemiączko** — półkółko o spłaszczonym profilu.

(2.3.15) **szyna** — listwa metalowa umocowana wewnątrz w grzbiecie wyrobu (np. teczki), usztywniająca jego korpus w części górnej i stanowiąca podkładkę do przymocowania antabek.

(2.3.16) **teks** — gwóźdź stożkowy, którego ostry koniec po wbiciu na twardej podkładce zagina się samoczynnie do wnętrza łączonego materiału.

(2.3.17) **zamek kaletniczy** — urządzenie zamykające dostęp do wnętrza wyrobu, zabezpieczające przed przypadkowym lub niepożądanym jego otwarciem:

a) **zamek zatraskowy** — dwuczęściowy o sprężynowym mechanizmie regulującym, który działa przez

— wciskanie części sprężynującej w jarzmo części z nią współpracującej,

— wciskanie elementu części ruchomej tzw. amborka w otwór części stałej tzw. szyldu i zablokowanie jej przez mechanizm ryglujący;

b) **zamek zaczepowy** — zamek mający zapadkowy mechanizm ryglujący, wyposażony w ruchome jarzmo stanowiące główny element zaciskający:

— dociskanie dźwigni mimośrodową,

— wciskanie i blokowanie przy wykorzystaniu sprężystości materiałów współpracujących elementów zamka,

— blokowanie przez zaczepy w określonym położeniu zamka obrotowego;

c) **zamek błyskawiczny** — mechanizm cząsteczkowy na taśmach łączących i otwierających brzegi wyrobu za pomocą suwaka; w zależności od rodzaju zastosowanej taśmy zamek może być:

— cząstkowy z taśmą płaską i umocowanymi na niej elementami cząstkowymi — drobno- grubo- lub wielocząstkowymi,

— bezcząstkowy z taśmą profilowaną;

d) **zamek ramkowy** — zamek wykonany z dowolnie profilowanych elementów ryglowanych wzajemnie przez sprężynujące elementy zaczepów.

(2.3.18) **zbitka** — nit dwuczęściowy, który łączy elementy wyrobu przez wciśnięcie jednej części w drugą.

(2.3.19) **karabińczyk** — uchwyt sprężynujący służący jako zaczep końcówki paska, np. paska przy tornistrze, torebce damskiej itp.

2.4. Maszyny, przyrządy i narzędzia

(2.4.1) **bigłówka** — maszyna do zaginania tekstury, preszpanu itp. materiałów.

(2.4.2) **brzeźnik** — narzędzie metalowe o rowkowatym ostrzu, służące do stępiania ostrych krawędzi wykrojów ze skóry.

(2.4.3) **deseniarka** — maszyna wytłaczająca desenie na skórze lub innych materiałach na gorąco za pomocą żłobionych płyt lub walców.

(2.4.4) **deska do rozkroju** — podkład sklejonych ze sobą klocków drewnianych, służący do ręcznego rozkroju skór.

(2.4.5) **dziurkacz okrągły** — przyrząd do ręcznego wycinania otworów okrągłych.

(2.4.6) **dziurkacz płaski** — przyrząd do ręcznego wycinania otworów podłużnych.

(2.4.7) **dziurkarka** — maszyna do wycinania otworów.

(2.4.8) **gwoździarka** — maszyna do przymocowywania gwoździami ramek drewnianych w spodach waliz.

(2.4.9) **igła rymarska** — igła o stępionym końcu, służąca do ręcznego szycia.

(2.4.10) **kamień litograficzny** — kamień używany jako podkład przy obróbce materiałów w kaletnictwie i rymarstwie.

(2.4.11) **klejarka** — maszyna lub urządzenie pokrywające klejem powierzchnie materiału przeznaczone do sklejan.

(2.4.12) **kloc** — podkład do mechanicznego wycinania wykrojów.

(2.4.13) **konik rymarski** — stołek zaopatrzony w przedniej części w drewniane szczęki dociskane śrubą.

(2.4.14) **kowadełko** — klocek metalowy służący jako podkład do kształtowania części metalowych.

(2.4.15) **krajarka mechaniczna** — maszyna, której tarczowe noże umieszczone na walcu przecinają materiał na pasy o wymaganej szerokości.

(2.4.16) **krajarka ręczna** — przyrząd poruszany ręcznie, którego nóż tarczowy przecina materiał na pasy o wymaganej szerokości.

(2.4.17) **krajarka taśmowa** — maszyna, której stalowa taśma (bez końca) z zastrzonym brzeżem wykrawa wykroje z materiału.

(2.4.18) **krażkowarka** — maszyna do równoczesnego wycinania otworów i umocowywania w nich oczek.

(2.4.19) **krażkowarka ręczna** — przyrząd do ręcznego umocowywania krażków i zatrząsków w przygotowanych uprzednio otworach.

(2.4.20) **liniarka** — maszyna lub przyrząd do wyciskania linii na brzegach części składowych wyrobów, ręcznie, mechanicznie lub mechaniczno-termicznie.

(2.4.21) **maszyna szyjąca ciężka** — maszyna służąca do zszywania grubych skór juchtowych, chromowych, wodoodpornych oraz innych grubych materiałów.

(2.4.22) **maszyna szyjąca płaska** — maszyna do szycia, której część szyjąca mieści się w dużym blacie.

(2.4.23) **maszyna szyjąca ramienna** — maszyna do szycia, której część pracująca uformowana jest w kształcie ramienia; różni się maszyny lewo- lub praworamienne.

(2.4.24) **maszyna szyjąca słupkowa** — maszyna do szycia, której część szyjąca (bębenek i ząbki) jest umieszczona w wystającym słupku.

(2.4.25) **maszyna szyjąca „Zyg-zak”** — maszyna do zszywania części składowych na styk ścięgiem zygzakowym; różni się maszyny jedno- i dwuigłowe.

(2.4.26) **młotek kaletniczy** — młotek żelazny używany do młotkowania wyrobów od wewnątrz, do młotkowania zawiniętych brzegów, nitowania itp.

(2.4.27) **młotek rymarsko-siodlarski** — młotek z rozdwojonym i wygiętym jednym końcem przeznaczonym do wyjmowania gwoździ.

(2.4.28) **moletka** — walce z wzorem służące do wytłaczania deseni.

(2.4.29) **nagłownik** — narzędzie do kształtowania główek nitów.

(2.4.30) **nitowarka** — maszyna do łączenia nitami części składowych wyrobów.

(2.4.31) **nożyce mechaniczne** — maszyna stołowa z nożem przecinającym materiał na pasy o żądanej szerokości.

(2.4.32) **nóż cholewkarski** — wąski nóż z wydłużonym końcem, służący do rozkroju skór miękkich i innych materiałów.

(2.4.33) **nóż elektryczny** — nóż w obudowie napędzany silnikiem elektrycznym, prowadzony ręcznie, służący do krojenia tkanin ułożonych w stosy.

(2.4.34) **nóż rymarski** — nóż do rozkroju skór twardych i innych materiałów; w zależności od kształtu ostrza różni się noże zagięte, proste i półksiężycowe.

(2.4.35) **nóż wygięty** — nóż wygięty łukowato, ostrzony jednostronnie, służący do ścieniania skór i innych materiałów; różni się noże wygięte lewe i noże wygięte prawe.

(2.4.36) prasa mechaniczna — prasa do mechanicznego zaprasowywania (zgniatania) materiałów w różnych fazach obróbki.

(2.4.37) prasa do waliz — maszyna do mechanicznego wygniatania podłużnych wrębów w tekturze przeznaczonej do wyrobu waliz.

(2.4.38) prasa ręczna — prasa do ręcznego zaprasowywania (przez zgniatanie) materiałów w różnych fazach produkcji.

(2.4.39) prawidełko — drewniany przyrząd o podłużnym kształcie i różnym przekroju, używany do nadawania kształtu niektórym częściom składowym wyrobu.

(2.4.40) puklarka — przyrząd do zakładania pukli w walizach i innych wyrobach.

(2.4.41) rowkarka ręczna — przyrząd do ręcznego żłobienia podłużnych wrębów w tekturze przeznaczonej do wyrobu waliz.

(2.4.42) stługarka ręczna — prostokątny nóż o przekroju ostrza w kształcie litery V lub U, służący do strugania skóry.

(2.4.43) szczypce rymarskie — szczypce o różnych szczękach, używane przy szyciu trokiem, przedzą, do przeciągania troków; rozróżnia się szczypce płaskie, okrągłe i mieczowe.

(2.4.44) szczypce kaletnicze — szczypce, których szczęki zakończone są poprzecznymi sztabkami metalowymi, służące do zaciskania zamków.

(2.4.45) szydło — ostrze o przekroju rombu lub stożka, służące do przekłuwania materiałów.

(2.4.46) ścieniarka — maszyna lub przyrząd do skośnego ścieniania brzegów części składowych wyrobu.

(2.4.47) tłoczarka — maszyna do kształtowania przez tłoczenie wierzchu i spodu waliz.

(2.4.48) wycinek — przyrząd stalowy z zastrzonym brzegiem, służący do wycinania wykrojów.

(2.4.49) wycinarka — maszyna do wycinania części składowych wyrobu, której uderzak spadając na wycinak ustawiony na materiał wycina żądane wykroje.

(2.4.50) wygniatarka narożników — maszyna kształtująca narożniki do waliz.

(2.4.51) wykrawarka krążków — przyrząd wykonany z płaskownika z nożem na jednym końcu i z kolcem na drugim, służący do wykrawania okrągłych wykrojów w materiale.

(2.4.52) wzornik — przyrząd o wymiarach i konturach części składowych wyrobu, wykonany z blachy, tektury, fibry itp. służący do wykrawania i wykreślenia wykrojów.

(2.4.53) zagniatarka bednarki — maszyna do formowania w różne kształty taśmy metalowej przeznaczonej do wyrobu waliz.

(2.4.54) zgrzewarka — urządzenie służące do spajania warstw materiałów z tworzyw sztucznych lub wykonania wgłębień, wrębów itp. za pomocą prądu wysokiej częstotliwości.

2.5. Czynności technologiczne wytwarzania

(2.5.1) czyszczenie — usuwanie z wyrobu lub jego części składowych wszelkich nalotów, brudu, kleju itp. przy użyciu powszechnie stosowanych sposobów i środków.

(2.5.2) drapanie — mechacenie powierzchni części składowych wyrobu w celu zwiększenia przyczepności kleju.

(2.5.3) dwojenie skóry — przecinanie skóry równoległe do powierzchni, na dwie części.

(2.5.4) formowanie — kształtowanie wyrobu z jego części składowych.

(2.5.5) gładzenie — wygładzanie ostrych krawędzi części składowych wyrobu.

(2.5.6) impregnowanie — nasycanie skór środkami chemicznymi w celu uodpornienia ich na działanie wody.

(2.5.7) kaplowanie — ręczne lub maszynowe zakładanie zamków ramkowych w torebkach.

(2.5.8) kiedra — pasek materiału (skóra, tworzywo, tkanina) złożony na pół, w kształcie wypustki, wszyty między części składowe wyrobu.

(2.5.9) kiedrowanie — zszywanie dwóch części składowych wyrobu, wykonane po włożeniu między nie kiedry.

(2.5.10) kłajstrowanie — naniesienie kłajstru na powierzchnie części składowych wyrobu w celu uzyskania wymaganej sztywności.

(2.5.11) klejenie — łączenie dwóch powierzchni za pomocą kleju.

(2.5.12) lamowanie — naszywanie lamówki z tkaniny, sztucznej skóry, skóry syntetycznej lub ze skóry naturalnej do brzegu części składowej wyrobu.

(2.5.13) lamowanie z zawijaniem — naszywanie brzegu lamówki do brzegu części składowej wyrobu, wywiniecie jej i ponowne przszywanie.

(2.5.14) liniowanie — wyciskanie linii brzegów wyrobu stanowiących ozdobę i wykończenie, wykonywanie na zimno lub na gorąco.

(2.5.15) metkowanie — zakładanie różnego rodzaju przywieszek do gotowego wyrobu.

(2.5.16) montaż — łączenie części składowych w całość wyrobu.

(2.5.17) nabłyszczanie — nadawanie połysku częściom składowym wyrobu lub gotowym wyrobom.

(2.5.18) nadcinięcie rysu — nadcinięcie skóry w celu wykonania rysu.

(2.5.19) natłuszczanie — nasycanie tłuszczem skór w celu uodpornienia ich na wpływy atmosferyczne oraz zakonserwowanie.

(2.5.20) nitowanie — łączenie części składowych wyrobu za pomocą nitów.

(2.5.21) obciąganie — powlekanie skórą lub innym materiałem części metalowych wyrobu w celu ujednoczenia ich wyglądu z zasadniczym materiałem.

(2.5.22) **obcinanie brzegów** — obcinanie przed montażem nożem lub nożyczkami strzępów materiału pozostałych na brzegach wykrojów.

(2.5.23) **ogławianie (perełkowanie) nitów** — nadawanie kształtów trzpieniom nitów po zaklepaniu przy użyciu profilowanych narzędzi.

(2.5.24) **okuwanie** — umocowanie części metalowych na elementach wyrobu lub gotowym wyrobie.

(2.5.25) **perforowanie** — wycinanie dziurek (otworów) w częściach składowych wyrobu, stanowiących element dekoracyjny.

(2.5.26) **plecenie** — łączenie pasemek sznurka, skóry, nici itp. przez przeciąganie lub przekładanie jednych przez drugie.

(2.5.27) **podklejanie** — wzmocnienie części składowych wyrobu przez przyklejenie materiału pomocniczego.

(2.5.28) **powlekanie klejem** — naniesienie kleju na powierzchnie części składowych wyrobu w sposób ręczny pędzlem lub mechanicznie.

(2.5.29) **pukłowanie** — uzyskiwanie zewnętrznych wypukłości wyrobu przez wygniatanie jego płaszczyzny.

(2.5.30) **rozkroj** — zespół czynności technologicznych, których celem jest podział materiału płaskiego na części o określonych konturach i wymiarach.

(2.5.31) **równanie brzegów** — wyrównywanie nożem lub nożyczkami, brzegów wykrojów przed ich łączeniem na styk.

(2.5.32) **rygielek** — wzmocnienie poprzecznym przeszyciem szwu łączącego dwie części składowe.

(2.5.33) **rys** — nadcięcie skóry wykonane w celu umieszczenia w nim ściegów szycia; w zależności od sposobu wykonania różni się rys skośny, pionowy i rowkowy.

(2.5.34) **składanie** — czynność w fazie montażu wyrobu polegająca na grupowaniu części składowych według ustalonej technologii.

(2.5.35) **składanie tkaniny do rozkroju (łagowanie)** — ułożenie do rozkroju stosu materiału składającego się z kilku warstw.

(2.5.36) **splątanie** — łączenie części składowych wyrobu sposobem plecienia.

(2.5.37) **spulchnianie** — wyścielanie przez podłożenie lub podklejanie pianki gumowej, poliuretanowej itp.

(2.5.38) **stępienie krawędzi** — lekkie ścięcie brzeźnikiem krawędzi wykroju.

(2.5.39) **struganie** — ścienianie warstwy skóry twardej za pomocą struga w celu wyrównania lub zmniejszenia grubości.

(2.5.40) **szepianie** — prowizoryczne przymocowanie jednej części składowej do drugiej, przed ich trwałym połączeniem.

(2.5.41) **szycie** — łączenie części składowych

wyrobu za pomocą ściegów wykonywanych ręcznie lub maszynowo.

(2.5.42) **ścieg** — sposób przeplatania nitki, żyłki, sznurka itp. w celu łączenia materiałów.

(2.5.43) **ścienianie** — ścienianie brzegów wykroju do określonej szerokości i grubości.

(2.5.44) **tłoczenie** — wyciskanie pod ciśnieniem na zimno lub na gorąco wzorów na materiałach.

(2.5.45) **wiórowanie** — wyrównywanie grubości wykrojów za pomocą wiórowania.

(2.5.46) **woskowanie** — pocieranie przędzy, nici, skóry i innych materiałów w celu wywołania ich poślizgu.

(2.5.47) **wycinanie** — czynność mająca na celu uzyskanie wykrojów za pomocą noża i wzornika.

(2.5.48) **wycinanie otworów** — wycinanie za pomocą wycinaków na trzpienie sprzączek, nitów itp.

(2.5.49) **wykańczanie** — zespół czynności występujących w końcowej fazie produkcji, a stanowiących o jakości i estetyce wyrobu.

(2.5.50) **wyklejanie** — naklejanie na zewnętrzne powierzchnie wyrobu materiałów wykończających.

(2.5.51) **wykrawanie** — czynność mająca na celu uzyskanie wykrojów za pomocą noża i wzornika.

(2.5.52) **wykreślanie wykrojów (rozkładka)** — wyrysowanie według wzorników konturów wykroju na powierzchni materiału.

(2.5.53) **wyrównanie grubości wykrojów** — ścienianie wykrojów do ustalonej grubości za pomocą dwojarki lub ręcznie — nożem.

(2.5.54) **zakończenie szycia** — wzmocnienie wykonane kilku powrotnymi ściegami lub przez związanie końców nitki, żyłki, sznurka itp. po wewnętrznej stronie materiału.

(2.5.55) **zakładanie zatrząsków** — umocowanie zatrząsków w częściach składowych wyrobu.

(2.5.56) **zamykanie rysu** — zaciskanie, przyklejanie, prasowanie rysu po wypełnieniu go ściegami szycia.

(2.5.57) **zbijanie** — łączenie za pomocą zbitki części składowych wyrobu w fazie montażu.

(2.5.58) **zawijanie brzegów** — jeden ze sposobów obróbki części składowych wyrobu, polegający na zagięciu ścienionych uprzednio brzegów i ich przyklejeniu.

(2.5.59) **zdobienie** — przystrajanie zewnętrznych lub wewnętrznych części składowych wyrobu sposobem tłoczenia, wygniatania, aplikacji, wycięć itp.

(2.5.60) **zgrzewanie** — łączenie ze sobą części składowych wyrobu z materiałów termoplastycznych za pomocą zgrzewarki.

(2.5.61) **znaczenie** — umieszczanie znaków rozpoznawczych na elementach składowych wyrobu.

(2.5.62) **zszywanie bez rozszycia** — zszycie brzegów dwóch części składowych zwróconych do siebie stroną zewnętrzną, rozłożenie zszytych części i wygładzenie brzegów wystających poza linię szycia.

(2.5.63) zszywanie z rozszyciem — zszywanie brzegami dwóch części składowych zwróconych do siebie stroną zewnętrzną, rozłożenie zszytych części, wygładzenie brzegów wystających poza linię szycia i ich ponowne przesytycie.

(2.5.64) zwilżanie — nasycanie wodą części składowych wyrobu w celu łatwiejszego ich kształtowania i obróbki.

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

1. Instytucja opracowująca normę — Branżowe Laboratorium Przemysłu Kaletniczo-Rymarskiego, Warszawa.

2. Istotne zmiany w stosunku do BN-69/8500-01

a) zmieniono tytuł normy,

b) wyeliminowano nieaktualne nazwy,

c) wiele nazw połączono, dając im jedno określenie,

d) wprowadzono 12 nowych nazw.